

Grunnlag for prioriteringer

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunen sitt verktøy for helhetlig planlegging. Den tar stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for Molde-samfunnet og for kommunen som organisasjon. Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i juni 2021 og blir et viktig grunnlag for prioriteringer framover. Hovedmålene i planene er:

- Molde er et attraktivt samfunn i vekst - Norges mest næringsvennlige kommune
- Molde er et grønt, smart og innovativt samfunn
- Molde er et inkluderende, trygt og mangfoldig samfunn
- Molde kommune har bærekraftig økonomi og tjenesteproduksjon
- Molde kommune er en åpen organisasjon og en attraktiv arbeidsgiver

Målene i samfunnsplanen er førende for de temaplaner som er vedtatt, og som blir vedtatt framover. Det vil ta tid før kommunens planverk er oppdatert i tråd med den nye samfunnsplanen.

Administrasjonen vil starte arbeidet med å forberede revisjon av kommuneplanens samfunnsdel. Blant annet gjennom å evaluere det forrige arbeidet og prosessen som ble gjennomført.

Budsjett og økonomiplan fungerer også som samfunnsdelens handlingsdel, og synliggjør hvilke tiltak som prioriteres i planperioden. En del av tiltakene kan gjennomføres innenfor eksisterende rammer, mens andre tiltak trenger finansiering for å kunne gjennomføres. Det økonomiske handlingsrommet til kommunen er begrenset, og det er derfor begrenset hvor mange av satsningene i de ulike planer som blir fulgt opp med bevilgning.

Sektor for oppvekst, kultur og velferd vil i perioden prioritere å endre og effektivisere tilbudet innenfor flere områder for å få balanse mellom budsjett og tjenesteproduksjon. Arbeidet med en helhetlig oppvekstplan vil igangsettes og ha stort fokus i 2023.

Sektor for helse og omsorg vedtok i 2021 helse og omsorgsplan som vil være styrende for prioriteringene i sektoren i årene fremover. De fire satsningene i planen er:

- tidlig innsats og forebygging
- samskaping og samhandling
- dimensjonering og utvikling av tjenestetilbud
- rekruttering og kompetanse

Årshjul og virksomhetsplaner er på plass og sektoren arbeider ut ifra dette. Økonomisk skjer det en omprioritering fra sykehjemsplasser til styrking av hjemmebaserte tjenester og særlig med fokus på «lengst mulig i eget hjem».

Sektor for teknisk, plan og miljø har i perioden omfattende planoppgaver i den reviderte planstrategien som kommunestyret vedtok i 2022. Hovedfokus i 2023 blir følgende arbeid:

- plan for boligpolitikk, ferdigstilles 1. kvartal 2023
- plan for klima og energi, ferdigstilles 1. halvår 2023
- kommuneplanens arealdel del 1 igangsettes
- områderegulering av Lundavang

Under kapitlet tjenesteproduksjon kan du lese mer om de planer, strategier og prioriteringer som ligger til de ulike sektorene.

Finansielle måltall

Kommunestyret har vedtatt finansielle måltall i økonomireglementet (PS-32/21). Her ble det vedtatt tre finansielle måltall for kommunen. De årlige målene er vist i tabellen under. I tillegg er det vedtatt langsiktige måltall.

Måltall

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1. Korrigert netto driftsresultat	-0,49 %	0,00 %	0,10 %	0,25 %	0,75 %	1,25 %	1,75 %
2. Disposisjonsfond	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,75 %	5,00 %	5,00 %	5,00 %
3. Gjeldsgrad	129,50 %	128,50 %	127,00 %	125,50 %	123,50 %	121,50 %	119,50 %

For de tre målene er det vurdert hvordan måloppnåelsen blir i tråd med dette budsjettet og økonomiplanen. Men det er også gjort en vurdering av måloppnåelsen dersom meldt merforbruk per 2. tertial blir resultatet for 2022. Det har gjennom budsjettprosessen 2023 vært jobbet i sektorer og hovedutvalg med tiltak for å redusere utgiftene. Inn mot 2023 er utfordringen både at kommunen i 2022 har et stort merforbruk, men også at rammen til sektorene er redusert med rammetrekk. Tiltakene som per nå er foreslått, på rundt 66 mill. kroner, løser anslagsvis 50 mill. kroner mindre enn utfordringen kommunen har i 2023. Anslaget for 2023 er svært usikkert både knyttet til om alle tiltak blir gjennomført som foreslått, og om de har tilstrekkelig økonomisk effekt. For å gi et mer nyansert bilde av hvordan måltallene vil, eller kan utvikle seg framover, er dette ekstra alternativet lagt inn.

Måltall korrigert netto driftsresultat

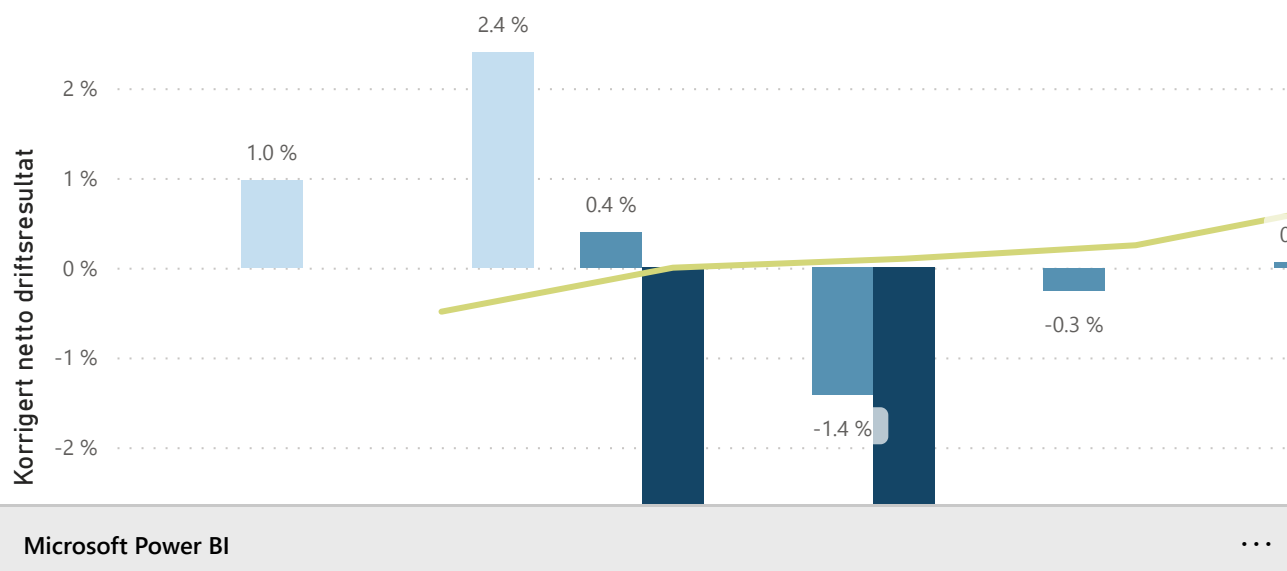
Korrigert netto driftsresultat er netto driftsresultat korrigert for bruk av og avsetning til bundne fond, dette måles opp mot brutto driftsinntekter i det enkelte år. Et positivt måltall betyr da et positivt resultat i regnskapet. Det langsiktige måltallet for korrigert netto driftsresultat er 1,75 prosent.

Med dette budsjettet når vi ikke målsettingen i noen av årene i perioden. I budsjett 2023 er vedtatt mål 0,1 prosent. Budsjettet viser et måltall på -1,42 prosent. Det negative tallet skyldes at det budsjetteres med et negativt resultat i driften i 2023 på 48,3 mill. kroner, som dekkes av disposisjonsfondet.

Om vi i stedet ser på prognosen per 2. tertial 2022 ligger vi an til et korrigert netto driftsresultat på -3,5 prosent i 2022 og -2,9 prosent i 2023. Om dette blir resultatet betyr det at vi i hvert år må bruke av disposisjonsfondet for å balansere driften. Dette er ikke økonomisk bærekraftig.

Grafen under viser hvordan resultatet har utviklet fra 2020, og hvordan det vil utvikle seg i årene som kommer. Både med forutsetningen i budsjettet og hvordan det vil utvikle seg om vi legger prognosen til grunn.

Måltall korrigert netto driftsresultat

Måltall disposisjonsfond

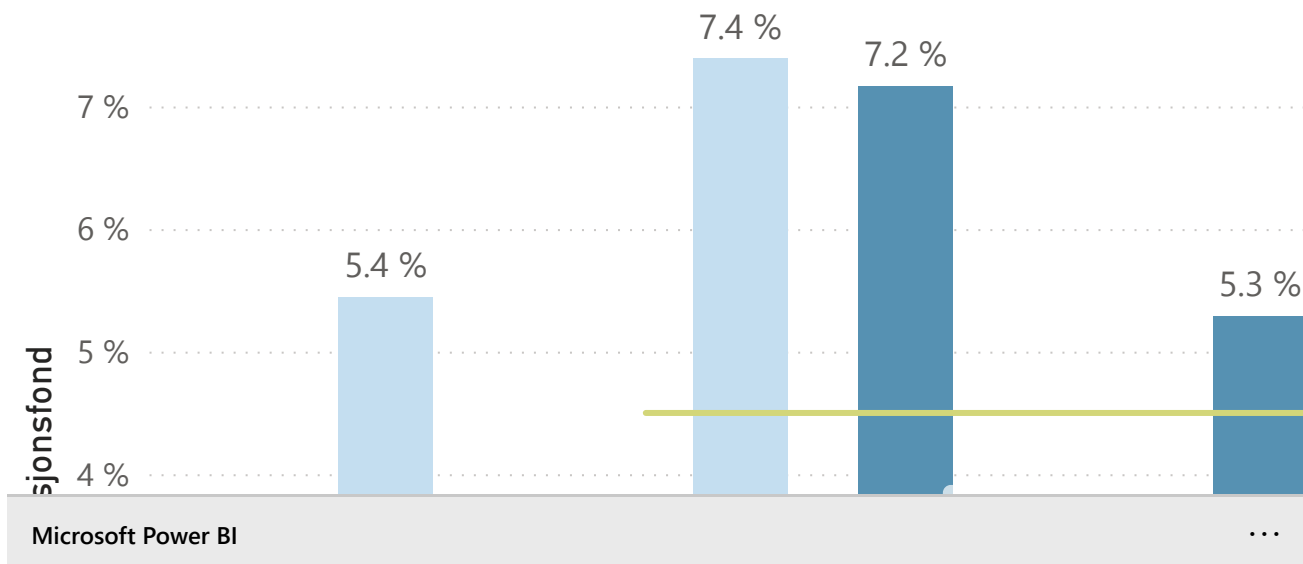
Størrelsen på disposisjonsfondet ved utgangen av året måles opp imot brutto driftsinntekter i det enkelte år. Det langsiktige måltallet er et disposisjonsfond på 5,0 prosent av brutto driftsinntekter. Brutto driftsinntekter justeres med forventet lønns- og prisvekst i perioden. Måltallet for disposisjonsfond henger nøye sammen med måltallet for korrigert netto driftsresultat. Et positivt resultat gjør at kommunen kan sette av til disposisjonsfond, dette gjør at fondet øker. Et negativt resultat gjør at kommunen må bruke av disposisjonsfondet, og fondet reduseres.

Med budsjett og økonomiplan 2023–2026 når kommunen målsettingen i 2023 og 2024, men ikke i 2025 og 2026.

Om vi legger prognosen per 2. tertial 2022 til grunn vil det bare stå 109,9 mill. kroner på disposisjonsfondet ved inngangen til 2023, det tilsvarer et måltall på 3,59 prosent. I 2023 vil en budsjettet bruk av disposisjonsfondet på 50,3 mill. kroner og prognose på merforbruk på ytterligere 50 mill. kroner føre til at disposisjonsfondet blir redusert til 9,6 mill. kroner ved utgangen av 2023. Dette er grove anslag, og det vil bli jobbet videre i 2023 med tiltak slik at merforbruket blir lavere enn skissert her. Også inntektene til kommunen kan bli høyere enn skissert, noe som vil bedre resultatet.

Grafen under viser hvordan størrelsen på disposisjonsfondet har utviklet fra 2020, og hvordan den vil utvikle seg i årene som kommer. Både med forutsetningen i budsjettet og hvordan det vil utvikle seg om vi legger prognosen til grunn. Om du holde muspekeren over en søyle ser du det faktiske tallet, og ikke bare prosenten.

Måltall disposisjonsfond

Måltall gjeldsgrad

Gjeldsgraden måles som netto lånegjeld i forhold til brutto driftsinntekter ved utgangen av året (UB lånegjeld/brutto inntekt). Det langsiktige målet er at lånegjelden ikke skal overstige brutto driftsinntekter. Brutto driftsinntekter justeres med forventet lønns- og prisvekst i perioden.

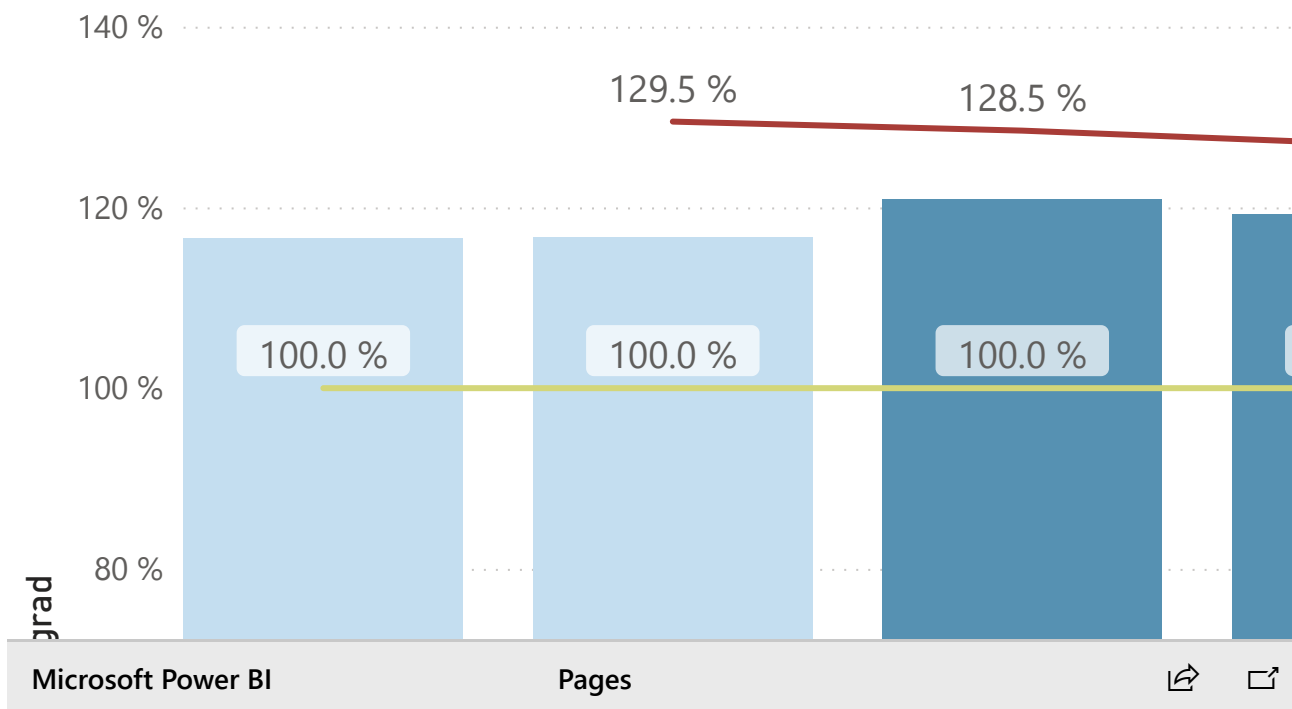
Måltallet for gjeldsgrad nås i hele perioden, dette er en klar forbedring fra gjeldende økonomiplan. Inntektene til kommunen har økt vesentlig de siste årene, dette har blant annet sammenheng med den økende lønns- og prisveksten (inflasjon). Dette gjør at gjelden til kommunen målt opp mot inntekten blir lavere. Dette gjør ikke gjelden blir lettere å bære for kommunen per nå, da økt inflasjon også gir økte renter.

I økonomiplanen ligger det få nye store investeringsprosjekter inne, dette bidrar til at gjelden målt som andel av brutto driftsinntekter hurtig blir redusert. Dersom det blir vedtatt nye store investeringer i perioden vil dette ikke skje.

En annen viktig faktor til at gjeldsgraden går ned er forutsetningen om at kommunen vil få store inntekter fra salg av tomtefelt som er opparbeidet, og skal opparbeides. Dersom det selges færre tomter enn forutsatt vil kommunen måtte bruke mer lån for å finansiere investeringene.

Grafen under viser hvordan gjelden til kommunen har utviklet seg i fra 2020, og hvordan den vil utvikle seg når vi legger budsjett og økonomiplanen til grunn. Om du holde muspekeren over en søyle ser du det faktiske tallet, og ikke bare prosenten.

Måltall gjeldsgrad

Demografisk utvikling

Statistisk sentralbyrå (SSB) framskriver befolkningsstørrelse for kommunene. Befolkningsframskrivinger er beregninger av hvordan befolkningen utvikler seg framover, gitt ulike forutsetninger om fruktbarhet, dødelighet, innvandring og utvandring. SSB publiserer flere alternative framskrivinger, i grafen under er alternativene lav, middels og høy vekst presentert.

Du kan få frem utviklingen i ulike aldersgrupper ved å velge filter til høyre for grafen.

Folkemengde per 1.
januar 2022

Endring fra 2022 til 2032

32.002

1,056

Befolkningsfremskrivning for Molde

Alternativ ● Folkemengde ● Hovedalternativet (MMMM) ● Høy nasjonal vekst (HHMH) ● Lav nasjonal vekst

Per 1. januar 2022 hadde Molde kommune 32 002 innbyggere. Med middels vekst vil Molde kommune i 2032 ha 33 058 innbyggere det vil si en økning på 3,3 prosent (+1 056).

Barn til og med barnehagealder (0-5 år) vil ha en liten reduksjon i økonomiplanperioden på 1,0 prosent (-19) og øke litt utover perioden til 2032 med 2,7 prosent (+53). Dette er aldersgruppen med størst usikkerhet i prognosen.

Barn i grunnskolealder (6-15 år) er 3 696 i 2022 og vil ha en reduksjon i økonomiplanperioden på 3,5 prosent (-131). Fram mot 2032 forventes denne gruppa å reduseres med 8,4 prosent. Det tilsvarer en nedgang på 311 innbyggere i denne aldersgruppen.

Det er i prognosen en jevn økning i for de over 67. Fra 2022 til 2032 er det forventet en økning på 24,4 prosent (+1 461). For gruppen som er 80 år og eldre vil det være en stor økning på 61 prosent (+ 1 017) fra 2022 til 2032. En samtidig reduksjon i yrkesaktive i samme periode på 0,7 prosent (-134) betyr at det blir færre yrkesaktive per pensjonist.

Om vi tar antall personer over 65 delt på antall personer i aldersgruppen 20-64 (yrkesaktive) får vi det som kalles forsørgerbrøken. Den viser forholdet mellom de som er i yrkesaktiv alder, og de som i størst grad mottar tjenester. Forsørgerbrøken for Molde kommune øker fra 38 prosent i 2022, til 46 prosent i 2032. Dette vil ytterligere forsterke de rekrutteringsutfordringene kommunen har innenfor helse- og omsorgssektoren i årene fremmover. Bare i økonomiplanperioden forventes det at forsørgerbrøken vil øke til 41,3 prosent.

Føringer og prioriteringer i statsbudsjettet

I det følgende vil det bli redegjort for konsekvensene av forslag til statsbudsjett for Molde kommune.

De frie inntektene vil øke fra 2 054,1 mill. kroner, som er anslaget for 2022 (korrigert for særskilt koronakompensasjon), til 2 142,9 mill. kroner i forslag til statsbudsjett. Dette er en økning på 88,8 mill. kroner. Molde kommunes handlingsrom ut fra forslag til statsbudsjett kan anslås som i tabellen under. Her vises først økte inntekter, og deretter ulike økninger i utgiftene.

Molde kommunes handlingsrom ut fra forslag til statsbudsjett

Hele 1 000 000

Molde kommunes handlingsrom ut fra forslag til statsbudsjett	2023
Økning i frie inntekter	88,8
Lønns- og prisvekst 2023	76,0
Manglende kompensasjon økt lønns- og prisvekst 2022	27,5
Demografi	6,3
Pensjon	2,0
Økt arbeidsgiveravgift på lønn over 750 000	1,6
Endring i oppgaver og innlemminger	10,8
Realvekst samlede inntekter	-35,4

Som tabellen viser øker utgiftene mer enn inntektene til neste år. Det vil si at vi får et negativt handlingsrom på 35,4 mill. kroner. Det betyr at vi må finne inndekning for dette beløpet i egen drift i 2023. De ulike postene er forklart under.

Lønns- og prisvekst (kommunal deflator)

Lønns- og prisveksten for 2023 er anslått til 3,7 prosent. Det forutsettes i statsbudsjettet at rammetilskudd og skatteinntektene skal finansiere 76,0 mill. kroner av lønns- og prisveksten. Resten skal dekkes av de andre inntektene som brukerbetaling, eiendomsskatt med videre. Det som er den store utfordringen for neste år og de kommende årene, er at vi ikke har blitt kompensert for økt lønns- og prisvekst i 2022. Anslaget for 2022 er økt fra 3,7 prosent i revidert nasjonalbudsjett, til 5,3 prosent. Dette skyldes alene økte priser (høy inflasjon). Dette blir ikke kompensert i forslag til statsbudsjett for 2023. I tillegg kan det være at prisene vil øke mer enn anslått, og gi en ytterligere ubalanse både i 2022 og 2023. Skulle anslaget treffe, vil utgiftene øke med 27,5 mill. kroner til neste år. Dette må dekkes gjennom utgiftsreduksjoner for kommunen. Dette er hovedårsaken til at forslag til statsbudsjett ikke dekker kommunens økte utgifter.

Demografi

I forslag til statsbudsjettet benyttes et anslag på økte demografiutgifter og hvor mye av dette som må dekkes av de frie inntektene. Disse anslagene er bedre på makronivå (landet) enn for den enkelte kommune. Vi har derfor valgt å gå over til en demografimodell som tar utgangspunkt i faktisk utvikling i Molde kommune. Denne gir oss bedre eller mer riktige tall for, men vi ligger da litt bak utviklingen siden vi må bruke tall fra 2021. I 2021 økte utgiftene til demografi med 6,3 mill. kroner i Molde kommune. Budsjettrammene er kompensert for dette i budsjett 2023. Anslaget i statsbudsjettet er 11,5 mill. kroner, men dette har mye usikkerhet i seg.

Pensjon

I statsbudsjettet forventes det en liten nedgang i pensjonsutgiftene til kommunene. Dette er makrotall.

Våre tall fra våre pensjonsleverandører viser en samlet økning på 2,0 mill. kroner. Dette er begge prognoser som kan endre seg. Vi legger til grunn tall fra våre pensjonsleverandører i vårt budsjett.

Økt arbeidsgiveravgift på lønnsinntekt over 750 000 kroner

Det er også foreslått at arbeidsgiveravgiften for lønnsinntekter over 750 000 kroner skal økes med 5 prosent. Det betyr at kommunen må betale 19,1 prosent arbeidsgiveravgift på det meste. Det er usikkert om dette gjelder kun lønnsinntekt eller om det også gjelder tilhørende pensjonsutgifter. Dette vil anslagsvis gi kommunen økte utgifter på 1,6 mill. kroner i 2023.

Endring i oppgaver og innlemminger

Til slutt ligger det inne i de økte inntektene at vi får endring i oppgaver gjennom forslag til statsbudsjett. Disse er kommentert under og vil gi økte utgifter på 10,8 mill. kroner neste år. Men vi blir kompensert 12,7 mill. kroner. Forskjellen ligger i at det nå er lovfestet at barnetrygden skal holdes utenfor grunnlaget ved beregning av sosialhjelp. Dette innførte vi i 2022, og vi har allerede i 2022 lagt dette i budsjetttrammene.

Hele 1 000

Innlemming og oppgaveendringer	Landet	Moldes andel
Sentraladministrasjonen		
Universell utforming av IKT-løsninger 2022 engangskostnader	-35 258	-211
Synstolking - krav fra 2023	13 000	78
Oppvekst, kultur og velferd		
Barnehage: redusert makspris i foreldrebetaling fra 01.08.22	400 386	2 337
Barnehage: redusert makspris i foreldrebetaling fra 01.01.23	329 150	1 921
Barnehage: gratis plass fra tredje barn i familien	20 000	117
Barnehage: redusert pensjonspåslag til private barnehager	-52 991	-316
Barnehage: bortfall av økonomisk tilsyn i private barnehager	-2 000	-12
Skole: flere elever i private skoler	-106 288	-2 260
Skole: ny opplæringslov, økonomiske konsekvenser	5 000	30
Skole: gratis kjernetid i SFO fra 01.08.22	795 379	4 593
Skole: gevinst ved nytt prøvegjennomføringssystem	-11 900	-71
Barnevern: godtgjørelse av sakkyndige og tolk overføres staten	-19 000	-113
Barnevern: samværsplan som følge av ny barnevernlov	31 500	169
Barnevernsreformen	497 751	2 812
NAV: økning i sosialhjelp som følge av redusert dagsats for tiltakspenger	17 629	88
NAV: lovfesting barnetrygd utenfor grunnlag for sosialhjelp	386 801	1 932
NAV: økning av veiledende sosialhjelpsatser	69 047	345
NAV: økt sosialhjelp knyttet til strømpriser i 2022	-311 100	-1 554
NAV: reduksjon i sosialhjelp, endring i regelverk for arbeidsavklaringspenger	-100 000	-597
Helse og omsorg		
Barnekoordinator, helårseffekt av endring i 2022	82 960	497
Nasjonale e-helseløsninger, uttrekk engangsbevilgning 2022	-8 296	-50
Nasjonale e-helseløsninger, betaling for forvaltning og drift	17 858	107
Økt basistilskudd til fastleger fra mai 2023	480 000	2 876
	2 499 628	12 717

I 2022 måtte kommunen legge om nettsteder og applikasjoner til Web Accessibility Directiv (WAD). Dette hadde med krav om universell utforming av IKT-løsninger å gjøre. Dette ble kommunene kompensert for i 2022, og det trekkes ut av rammetilskuddet i 2023. Fra 2023 må kommuner etterleve krav til synstolkning i WAD-direktivet. Vi får en liten økning i rammetilskuddet for å dekke utgifter til omlegging av nettløsninger i tråd med dette kravet.

Oppvekst, kultur og velferd

Her ligger det inne 17 ulike endringer. Det er tre endringer som går på foreldrebetaling i barnehage. To av disse gjelder maksprisen som reduseres til 3 000 kroner per måned fra 1. januar 2023. Videre blir det gratis barnehageplass fra tredje barn i familien. Molde kommune vil få mindre inntekter som følge av disse tre endringen og kompenseres med økt rammetilskudd på 4,4 mill. kroner. Det er to endringer knyttet til private barnehager. For det først ble økonomisk tilsyn med private barnehager flyttet fra kommunene til staten i 2022. Anslaget var for lavt, så kommunene trekkes ytterligere 2,0 mill. kroner i 2023. For det andre ble pensjonspåslaget, som skal legges til grunn i tilskuddet til private barnehager, redusert fra 1. januar 2022 fra 13 til 10 prosent. Men det ble innført en treåring overgangsordning for enkeltstående barnehager, for at endringen skulle skje gradvis for disse barnehagene. I 2023 reduseres pensjonspåslaget med en ny tredjedel og dette gir Molde kommune lavere utgifter. Samlet får Molde kommune et trekk på litt over 0,3 mill. kroner i 2023 til disse to endringene.

Innenfor skoleområdet er det foreslått fire endringer. Samlet vil disse fire endringer gi Molde kommune økt rammetilskudd på 2,3 mill. kroner. Gratis kjernetid SFO for første trinn ble innført høsten 2022, og får helårseffekt i 2023. Kommunene får videre en liten økning i rammetilskuddet for å begynne tilpasningen til ny opplæringslov allerede fra høsten 2023. Loven vil komme på høring våren 2023 og tre i kraft fra høsten 2024. Molde kommune har fått flere elever i private skoler, og får et økt trekk i rammetilskuddet som følge av dette. Til slutt er kommunen gitt et lite trekk knyttet til de gevinster som digitalisering av kartleggingsprøver har gitt kommunen. Dette er knyttet til et nasjonalt prøvegjennomføringssystem.

Det er foreslått tre endringer på barnevernsområdet. Samlet øker dette rammetilskuddet til Molde kommune med 2,9 mill. kroner. Største endringer er knyttet til barnevernsreformen der kommunene i 2023 får økt finansielt ansvar. Videre tar staten over finansieringsansvaret for sakkyndig og tolker i saker for fylkesnemndene. Dette gir et trekk. Den siste endringer er knyttet til at kommunene får en plikt til å utarbeide en plan for gjennomføring av samvær og kontakt med foreldre, søsken og andre nærstående.

Til slutt er det forslag om fem endringer innenfor sosialområdet. Molde kommune får som følge av dette økt rammetilskuddet med litt over 0,2 mill. kroner. Alle fem endringen er knyttet til sosialhjelpsutbetalinger for kommunen. Kommunene fikk ekstra midler slik at sosialhjelpsmottakere skulle få økt støtte for å kunne håndtere økte strømutgifter i 2022. Dette trekkes ut igjen. Videre er det lovfestet at barnetrygden ikke skal inngå i grunnlaget for sosialhjelp. Dette har Molde kommune innført allerede i 2022. De statlige veiledende satsene for sosialhjelp ble økt særskilt fra 1. juli 2022. Kommunene kompenseres for helårseffekten av dette i 2023. Dagsatsen for tiltakspenger går ned og det forventes å gi økte sosialhjelpsutbetaling for kommuner. Endringer i regelverket for avklaringspenger forventet å gi en reduksjon i kommunens sosialhjelpsutbetalinger.

Helse og omsorg

For helse og omsorg er det foreslått fire endringer. To av endringene er knyttet til finansielt ansvar for forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger. Engangsbevilgningen for 2022 trekkes ut. Videre er det en ny bevilgning for å dekke forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger i 2023. Det er innført lovkrav om at kommuner skal ha en barnekoordinator fra 1. august 2022. Kommunen kompenseres for helårseffekt i 2023. Til slutt økes basistilskuddet til fastleger fra 1. mai 2023. Det skal innføres et risikostjustert basistilskudd til erstatning for dagens knekkpunkt. Det risikostjusterte basistilskuddet skal ta hensyn til pasientenes behov for oppfølging ved å justere for alder, kjønn og helsetilstand.

